

Osaajien Savo uusin eväin

Samassa kompleksissa koko ketju. Puuraaka-aine ui Haukivettä pitkin Storan Enson tehtaille ja tulee Helsingin Sanomien painosta valmiina sanomalehtinä toisesta päästä tehdaskokonaisuutta.

Teksti: Pekka Pellinen
Henkilökuvat: Anitta Valtonen

■ *Pienehkön teollisuuspaikkakunnan tilanne globaaleilla markkinoilla oli kevään valtuustoseminaarin teemana Varkaudessa. Teknologiavetoinen talouskasvu on jo vuosia suosinut suuria asutuskeskuksia. Pienet kaupungit joutuvat terävöittämään profiiliaan menestyäkseen kilpailussa osaavasta työvoimasta.*

Valtuustoseminaaria isännöineen Varkauden kaupungin historia on mielenkiintoinen läpileikkaus koko maamme teollisesta kehityksestä. Kaupunki ei koskaan ole kuulunut väkirikkaimpien keskusten joukkoon, mutta erikoisosaamista alueelle muodostui jo toissa vuosisadalla mm. metsä- ja konepajateollisuuden, sekä laivanrakennuksen aloille.

1990-luvulla kaupunki joutui suurten rakenteellisten muutosten kohteeksi. Alueen elinkeinorakenteessa muutamien ydinyritysten rooli oli huomattava. Lyhyen ajan sisällä monet yritykset siirtyivät kotimaisilta omistajilta osiksi kan-

sainvälisiä konserneja. Aika ajojen epäilyksen varjo häälyi toiminnan jatkuvuuden ja koko paikkakunnan tulevaisuuden päällä.

Tämänhetkinen tilanne on kaupunginjohtaja **Matti Reijosen** mukaan jo huomattavasti valoisampi, bruttokansantuote Varkaudessa on nykyisellään yli 40000 euroa henkeä kohti ja viennin osuus suuri. Kaupunki on fokusoinut omaa elinkeinopolitiikkaansa muutamien ydinalueiden ympärille.

Mutta voiko pikkukaupunki menestyksekkäästi kilpailla osavista yksilöistä suurten aluekeskusten kanssa? Mitä keinoja sillä on käytettävissään, ja mitkä keinot tähän kohderyhmään purevat?

Matti Reijonen

Näitä kysymyksiä seminaarissa lähestyttiin eri näkökulmista.

Yksilön valinnat

Mika Raunio Tampereen yliopistosta on tutkinut asiantuntijoiden motivaatiota ja syitä tulla ulkomailta Suomeen. Tulokset antanevat jonkinasteista indikaatiota tämän ryhmän arvoista ja valinnoista laajemminkin. Pitkälle koulutettu henkilöstö arvostaa viihtyisää ja laadukasta elinympäristöä. Perustarpeiden rinnalle

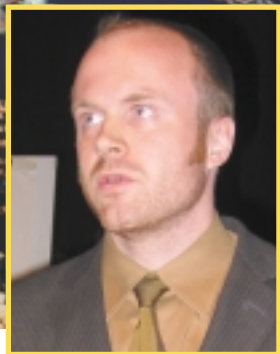
Sari Hintikka-Varis.

Tuomo Hulkkonen

Timo Saarelainen

Mika Raunio

nousevat kuitenkin muut yksilön silmissä lisäarvoa tuovat seikat. Ylivoimaisesti suurimmaksi motivaatioksi Suomeen siirtymiselle nousivat tarjolla olleet mielenkiintoiset ja haastavat työtehtävät. Samaan ryhmään voidaan lukea uraa edistäviksi koetut ”looks good on my CV” -tyyppiset mahdollisuudet. Ongelmaksi sen sijaan koettiin suomalainen palkkataso. Tietoisuus maasta ja siihen liittyvät mielikuvat eivät myöskään olleet kovin vetovoimaisia, satunnaisia tietoliikenne-

alaa ja Helsingin seutua koskevia mainintoja lukuunottamatta.

Raunio mukaan Suomen asema globaalissa yhteisössä muistuttaa pienen paikkakunnan tilannetta suomalaisilla työmarkkinoilla. Massasta erottuminen ja kiin-

nostavien mielikuvien puuttuminen ovat ongelmia. Kilpailukykyä voidaan – ja ajoon on syytäkin – vahvistaa markkinoinnin keinoin. Olennaista kuitenkin on, että samalla huolehditaan substanssi-pohjasta.

Erikoistuneet yliopistot

Itä-Suomessa toimii maantieteellisesti laajalla alueella kolme omille erikoisalueilleen painottunutta yliopistoa. Vastatakseen nykyisellään jo lakisääteiseen alueellisen kehittämisen tehtävään yliopistot ovat tiivistäneet yhteistyötään mm. palkkaamalla kaksi yliopisto-asiamiestä.

Eräs asiamiesten tehtävistä on yliopiston ja sen palvelujen vieminen paikkakunnille, ja alueella olevien palvelutarpeiden tunnistaminen. Kuopion yliopisto jalkautui Varkauteen vuonna 2000.

– Tällä hetkellä käynnissä on Varkauden seudun ympäristöklusterin ohella yhteistyötä aluekehitysohjelman, useiden teknologiaohjelmien, sekä ammattikorkeakoulun ja ammattioppilaitosten kanssa, kertoi yliopistoasiamies Sari Hintikka-Varis.

Kaksi yritysesimerkkiä

Ahlström-yhtymän myytyä kattila-liiketoimintansa kansainväliselle Foster Wheeler -konsernille on Varkauden yksikkö käynyt läpi melkoisen uudelleenjärjestelyn. Henkilöstön kokonaismäärä on muuttunut vain vähän, sen sijaan henkilöstön jakauma eri ryhmien välillä on muuttunut rajusti. Tavara tuotannosta melkoinen osa on ulkoistettu, suuri osa toiminnasta tosin jatkuu paikkakunnalla uudella nimellä. Ylempien toimihenkilöiden osuus on kasvanut voimakkaasti, uutta väkeä on viime vuosina palkattu yli 200.

Varatoimitusjohtaja Tuomo Hulkkonen kokemukset vahvistivat tutkijoiden käsitystä siitä, että nimenomaan mielenkiintoiset työtehtävät houkuttelevat koulutettuja henkilöitä. – Varkauden erityisongelmia ovat toisinaan puolisoiden työmahdollisuudet ja kulkuyhteydet, totesi Hulkkonen.

Monikansallinen Honeywell päätti alkuvuodesta sijoittaa maailmanlaajuisen puunjalostusteolli-

suuden anturiteknologian kehityskeskukseksi Suomeen. Keskus tulee toimimaan Varkaudessa, Kuopiossa ja Jyväskylässä. Yksikön sijainnista kilpailivat monet maat.

Mikä sai monikansallisen konsernin asettamaan Suomen eurooppalaisten ja aasialaisten kilpailijoiden edelle? Ja miksi Itä-Suomi pääkaupunkiseudun, Tampereen tai Oulun sijaan?

– Kustannustehokas toimintaympäristö, toimialan erityistuntemus, sekä alan painoarvo koko Suomen kansantalouden kannalta, luetteli johtaja Timo Saarelainen konsernin päätökseen vaikuttaneita tekijöitä. Alan kansantaloudellinen merkitys korostui, koska laitoksen sijoituspäätöstä tarkasteltiin monien vuosien aikajänteellä. – On uskottavaa, että Suomi huolehtii sille itselleen keskeisen alan toimintaedellytyksistä myös tulevaisuudessa. Myös hyvä yhteistyö viranomaisten kanssa auttoi valkuuttamaan osapuolet tästä, kiitteli Saarinen. Laadukas koulutus- ja tutkimuslaitosten järjestelmä, etenkin VTT, lisäsivät Suomen uskottavuutta.

Paikkakunnille toimintaa ankuroivat niillä jo olevat toiminnot sekä jo olemassa olevien laitosten yhteistyöhalukkuus. Honeywell on käynnistänyt rekrytoinnit, ja tulee nopeaan tahtiin palkkaamaan useita kymmeniä teknisuonnontieteellisen tutkinnon suorittaneita henkilöitä. Väkeä keskuksen palkataan myös Suomen ulkopuolelta.

Molemmassa yrityksissä kehitys on monikansallisen omistajan mukaantulon jälkeen ollut samantyyppinen. Alkuvaiheen epävarmuuden jälkeen työvoimatarve on siirtynyt korkeasti koulutettuihin tehtäviin, ja henkilömäärä paikkakunnalla näissä tehtävissä on kasvanut nopeasti. Pohjana koko prosessille on kuitenkin alun perin paikkakunnalla toiminut yritys ja siihen kertynyt osaaminen. Ilman tätä perustaa lopputulos olisi varmasti aivan toisenlainen.

Osaaminen on kovaa valuuttaa myös globalisoituvassa maailmassa. □